

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère <1543-1623>

Mogvntiæ, 1617

Cap. 4. De sacrilegio,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78477)

bus anni festiuitatibus, quales sunt, vt *ibidem habet glossa*, Natiuitas domini, Epiphania, Pascha, Ascensio Domini, & Pentecoste. Si quæras, an eadem moderatio dandi aliquid Ecclesiæ & pauperibus, locum habeat quando ordinarium permittit, aliqua opera seruilis in die festo. Azor in fine memorati libri primi, respondet non habere de præcepto: sed solum de consilio: pro quo citat Angelum & Syluestrum.

51. Quinta causa, est consuetudo siue generalis siue specialis, scita in aliqua patria, ac tolerata, nec reprehensa à Prælatis. Ita Caietanus habet verbo Dies festos, cap. 1. *versu Sexto ex consuetudine: & Sorus in sepe memorato art. 4. causa sexta*. Et ratio est, quia cum prohibita in die festo sint humano iure introducta; nihil obstat ea tolli contraria consuetudine; vt alias passim fit. Atq; ob hanc causam excusantur à Caietano coqui, tabernarij, hospites, nauigantes in fluminibus, & ad minimum vendentes & ementes comestibilia, conducentes equos aut operarios pro die sequenti; & similia, quorum aliqua iam in præcedenti parte capitibus attigimus; & ex consuetudine vigente satis innotescunt. Cui tamen non est fidendum, si sit irrationabilis, vt merito censetur ea, qua in nonnullis locis secundo offensa sacra hostia pleriq; relinquunt Sacerdotem in altari: quod quidem caret ratione tam necessitatis quam pietatis vt patet: neque consentaneum, imo dissentaneum est sacris canonibus, vt patere potest ponente cap. Omnes fideles, cap. Missas, & cap. Cum ad celebrandas, De consecra. distinct. 1.

53. Vltima causa est materiæ paruitas; ex qua sicut potest contingere ne, quod attinet ad Missam audiendam, mortale committatur: ita etiam potest, vt ab eodem peccato sit excusatio, quod attinet ad abstinendum ab actibus prohibitis in die festo. Et ita Caiet. in cit. cap. 1. *versu Secundum quoque*, ex tali causa excusatur à mortali parum laborantes vel suendo vel tendendo, vel reparando aliquid; ac etiam vendentes & ementes, minimum temporis ponendo in eo. Excusant quoque plures alios Angelus & Syluester: *ille in verbo Feria numero decimo, & aliquot sequentibus: hic vero, in verbo Dominica, quest.*

Porro iudicium de istiusmodi paruitate, vt in aliis materiis, sic in hac, relictum est arbitrio prudentis. Illud tantum moneri potest ex iis quæ Azor habet in principio supra citatae questionis 5. opus de se paruum & exiguum; ex illius repetitione magnum in tali iudicio censeri: quomodo tonfor vnum quidem aut alterum in die festo tendendo, excusatur à mortali, non tamen tendendo plures; quod idem habet Nauarr. in *Enchir. cap. 13. num. 9*. Similiter sutor vendendo in die festo vinum, aut alterum par calceorum, excusatur à mortali; non item (nisi aliunde excusetur) si venditionem sæpius iteret. Opus vero de se magnum censeri paruum ex tempore modico, quod in eo intumitur. Sic qui opus aliquot seruire laboriosum exercuit, vt qui arauit vel messuit: si in eo opere seruile posuit minus temporis quam vnus horæ, tanquam breuitate temporis ipsum excusante, non damnatur propterea peccati mortalis, licet à veniali non excusetur: vt aliquot aliis citatis addit idem Azor.

54. Si quæras, an talis quoque excusatio derit ratione finis: vt quod opera in die festo prohibita exercentur ad habendum quod detur pauperibus, aut quod in aliquos pios vsus erogetur. Cui questionis satisficit per illud quod habet Azor in eadem quest. 5. causa 3. neminem inficiari huiusmodi opera non esse iure permilla, quando Ecclesiæ vel miserabiles personæ non indigent illorum exercitio; esse vero permilla si illa hoc cita indigeant, vt adsit necessitas ad excusandum sufficiens, iudicio prudentis, aut si ambigatur de tali sufficientia, defectus illius suppleatur per dispensationem Episcopi, alteriusve Prælati, qui de consuetudine aut alio modo iurisdictionem habeat Episcopalem: aut etiam Parochi, alteriusve curam animarum habentis sub illis, quando illi ipsi commode adiri nequeunt. Id quod satis patet ex vsu recepto in Ecclesiâ; & ex eo quod potestas eiusmodi sit moraliter necessaria in ordinario regimine animarum, pro casibus repentinis, & extraordinarie occurrentibus.

Veruntamen differentia est, quod pastores inferiores talem licentiam dare possint tantum ad tempus præsentis necessitatis. Superiores vero, etiam ad tempus necessitatis futura: vt si in aliqua dicecesi inquit Azor *causa postrema*, quotannis rustici detrimentum magnum patiantur si in die sancti Laurentij super sedeat operibus seruilibus, potest Episcopus eis concedere facultatem quotannis eo die vacandi istis operibus, ad prædictum incommodum vitandum. Nam licet Episcopi in suo Episcopatu tollere non possint festa quæ celebrantur ab vniuersa Ecclesiâ, tanquam instituta à Papa: tamen possunt cum particularibus personis aut populis in obseruatione talium festorum quoad aliquos actus dispensare, vt communem sententiam esse aliquot in eam citatis, notat Suarez in *memorato lib. 2. cap. 33. num. 2*.

Porro non modo Parochus, sed nec Episcopus (nisi festum sit proprium sui Episcopatus) potest talem dispensationem dare sine iusta causa: qualis an ista sit, vt dispensatus aliquid conferat in vsus pios cum necessitas non vrget, vt ad emenda luminaria pro aliquo templo, aut sacello, aut oratorio idem Azor in seq. quest. 11. disputat: ac tenet posse, *ex causa scilicet pietatis*, dum modo ab sit occasio scandali: beneque addit non committi in eo simoniam: sed cultum cum religioso cessationis ab operibus seruilibus in die festo, mutari in aliud opus pium erogandi aliquid in sacrarum ædium vsus, si non necessarios, saltem commodos. Addit Suarez in *seq. num. 4*. præter potestatem & causam, ad talem dispensationem requiri voluntatem dispensantis. Hæc enim est, per quam illa debet, *pro conditione actus humani*, consummari seu perfici. De qua, vt aliis constet sufficienter ad operandum, debet eis signo externo manifestari. Non sufficit vero præsumptam esse ratihabitionem de futuro; quia vinculum legis non auferretur per nostram præsumptionem & spem ratihabitionis.

CAPVT IV.

De sacrilegio.

SVM MARI VM.

- 55 De violatione rei sacræ, in qua sacrilegium consistit.
56 Quatuor sacrilegij species, quarum prima contingit cum persona, 2. cum loco, 3. cum tempore sacro sit iniuria.
57 De quarta, contingente cum sit iniuria aliis rebus sacræ.
58 Sacrilegium genere vnum est, & specie diuersum: ac ipsum mortale peccatum esse contingit trius maxime modis.
59 Quæ sacrilegij species excommunicationem inducant.
60 Explicatio excommunicationis læcæ in effectores & spoliatores Ecclesiarum.

SACRILEGIUM consistit in violatione rei sacræ, vt sacra est. Nomine rei sacræ vero, intelligendum est illud omne, quod lege aliqua diuina vel humana: siue publica siue priuata destinatum est ad Dei cultum; siue sit tempus, vt dies festus; siue sit locus, vt templum; siue persona, vt Clericus, vel Religiosus: siue quidpiam aliud, vt vasa sacra, sacrae imagines ac reliquæ Sanctorum, itemq; sacramenta & multa alia. Violari autem potest res sacra. Tum commissione per actionem contrariam cultui illi, ad quem ea destinata est: quo modo per fornicationem violatur votum castitatis. Tum omissione illius cultus in quem res ipsa destinata est: qua ratione is violat votum de elemosyna, aut peregrinatione facienda, qui hanc, illamve suo tempore facere omittit.

Congruenter vero his distinguuntur quatuor sacrilegij species, quarum prima consistit in violatione personæ siue propriæ siue alienæ; ad eamq; pertinet 1. violatio votorum personalium, de quibus suo loco in præced. lib. Secundo, verberatio Clerici vel Monachi: quæ seuerâ excommunicatione punitur lata in cap. Si quis suadente diabolo 17. q. 4. (de qua appendicem addidimus ad calcem primi libri) aliaque vexatio contra priuilegium quod dicitur canonis. Tertio, vestigialium & onerum aut gabelatarum exactio ab Ecclesiasticis personis, cum hæ ab illis

sint iure ipso immunes, prout à nobis expositum est in præced. lib. 3. num. 229. & tradit Syluest. in verbo Immunitas 1. quæst. 4. & duabus sequentibus. Quattro eardem personarum vexatio contra priuilegium quod dicitur fori, à qua vexatione ac etiam à præcedenti, proteguntur per plures canones bullæ Cœnæ Domini, de quibus in præced. lib. 9. late. Postremo, furtum rerum quas persona Ecclesiastica possidet titulo Ecclesiastico. Vt Parochus oblationes factas suæ Ecclesiæ; quas si quis ei furaretur committeret sacrilegium: non item si furaretur gladium ipsius, aut aliud quod possidet alio nomine, quam Ecclesiæ.

Secunda species sacrilegij contingit, cum sit iniuria loco sacro: ad cuius notitiam si cui non sufficiant dicta à nobis in præced. lib. 14. cap. 6. cum de circumstantia loci ageremus, ei satisfacere poterit Suarez in tomo 2. de religione, libro tertio de decem capitibus distincto, persequens quæ ad hanc sacrilegij speciem spectant. Addatque si uolet quæ tractat Thomas Sanchez de matrimonio lib. 9. disput. 15. Tertia autem species consistit in iniuria temporis, die uel festi ad quam pertinentia satis intelliguntur ex dictis in duobus præcedentibus capitibus.

77. Quarta denique consistit in iniuria quæ fit rei sacre prout à persona sacra, loco & tempore sacro (ex quibus antememorata sacrilegij species constituntur) distinguitur: quo modo quedam res dicitur sacra, qua sanctitatem efficit, ut sacramenta: quedam uero, quia est rerum sacrarum administrandarum instrumentum: ut uestes, uasa, & ornamenta sacra: quedam autem quia significat quidpiam sacrum, ut uerbum diuinum: unde dicuntur sacra Scripturæ: quedam porro, quia res sacras representant, ut imago Christi: quedam præterea, quia est particula factorum, ut reliquæ, quedam demum quia dedicata est ad sustentationem factorum ministrorum ut bona Ecclesiarum.

Unde ad eandem quartam speciem pertinent. Primo omnis iniuria, & abusus sacramentorum, eorumque indigna administratio & perceptio: ut si quis scienter omittat in confessione aliquod peccatum suum mortale, de quo nondum est confessus: aut in malo statu sacrosanctam Eucharistiam sumat, & sic de aliis, quæ attinguntur in sequenti tomo cum de sacramentis ipsis agetur. Secundo pertinet abusus uerborum sacre Scripturæ: siue ad stabiliendas hæreses, siue ad superstitiones, siue ad facetias & amatoria, de quo abusu statutum habetur in Concil. Trident. sess. 4. in fine his uerbis. Posthæc remittentem illam reprimere uolens, sancta supple Synodus, qua ad prophana quæque conuertuntur, & torquentur uerba & sententiæ sacre Scripturæ: ad scurrilia scilicet, fabulosa, uana, adulationes, detractiones, superstitiones impias, & diabolicas incantationes, diuinationes, sortes, libellos etiam famosos: mandat & præcipit ad tollendam huiusmodi irreuerentiam & contemptum: ne de cætero quisquam quomodolibet uerba Scripturæ sacre ad hæc & similia aut uerba uisitare, ut omnes huius generis homines temeratores, & uoluptatores uerbi diuini, iuris & arbitrij pœnis, per Episcopum coercantur. Hæc Concilium.

Pertinet tertio, mala tractatio uel contractio imaginum sacrarum: si fiat, uel ut Sancti per eas non colantur, uel ex ipsorum contemptu, prout fit ab hæreticis, uel si indecore pingantur aut sculptantur: maxime spectando laiceniã mundanam: quæ in illis, sicut & in Ecclesiastico cantu, in primis damnatur. Pertinet quarto mala tractatio reliquiarum; qua, ut non colantur, indecore habentur, aut dissipantur.

Pertinet quinto abusus & uolatio factorum uasorum & ornamentorum: ut si quis utatur illis ad prophanum usum: ut calice consecrato ad portandum in mensa: sicut fecit Balthasar uasis templi Ierosolymitani: aut ex uestibus sacris conficiat sibi caligas, aut thoraces sicut multi hæretici fecerunt. Pertinet sexto abusus eorum qui bona deputata sustentationi ministrorum Ecclesiæ sibi uisurpant, siue illa mobilia sint siue immobilia: nam tales in malis canonibus, 17. quæst. 4. dicuntur sacrilegi. In quorum numero esse censendi sunt, qui pecuniam legatam Ecclesiæ

non soluunt: item qui decimas surripiunt uel decinent, 16. quæst. prima, cap. Decima.

Pertinet postremo irreuerentia omnis quæ committitur in recitando uel catendo officio diuino, obeundisque sacris ceremoniis, in quibus consistit adoratio externa, quæ corporis gestu Deo exhibetur. Aduertere enim, quod genu flexione, capitis apertione, & inclinatione, manuum aut pedum osculo, corporis in terram prostratione, aliisque similibus honorantes alios, testemur nostram submissionem, & affectus excellentiam. Cui si talis externa submissio deferatur intendendo testam ipsius diuinitatem, ea dicitur cultus latræ, & est huius loci maxime propria: si deferatur alicui tanquam amico Dei, dicitur cultus dulæ, & huius quoque spectat: si demum ut viro sapienti, potenti, &c. dicitur cultus obseruantia politice, nec continetur ceremonia sacra de qua hic agitur.

Cæterum sicut non omnes res memoratæ sunt eadem ratione sacre (non enim dubium est quin sacramenta sint aliter sacra, quam uasa & uestes, quibus administrantur) ita nec sacrilegia omnia sunt eiusdem speciei, sed eiusdem solum generis: unde ad declarationem illorum in confessione, requiritur ut attingatur materia ipsorum. Aduertere uero obiter, posse quidem inter easdem species numerari simoniam, qua res externo cultui Dei sacratæ uolantur, cum uenduntur & muntur pro pecunia: ita ut tractatus illius adtingi huic potuerit: sed is in alium commodiorem locum differendus uideatur: puta in sequentem librum 23. in quo agendum est de illicitis modis acquirendi.

Sacrilegium autem, peccatum esse mortale contingit tribus maxime modis. Primus est, quando procedit ex contemptu rei sacre, uel cultus in quem ea refertur: cuiusmodi sunt hæreticorum sacrilegia; cum sacra uasa, & sacramenta, altaria, & templa, imagines, & reliquias Sanctorum uolant, pro emunt, uolant, Clericos aut Religiosos contumeliis afficiunt & male tractant.

Secundus est, cum in materia graui sit aliquid sponte, quod habet speciale repugnantiam cum rei sanctitate: ut cum habens uotum castitatis fornicatur, aut in die festo longum opus seruile exercetur. Dico in materia graui: quia materia leuiss in hoc peccato sicut in aliis excusat à mortali. Dico item, quod habet speciale repugnantiam: quia cum generali repugnantia, est de se solummodo ueniale. Sic enim sacrilegium quod in loco sacro committitur in eundo illis contra tantum illicitum aut detrahendo alieni censetur talia peccata aggrauate solum uenialiter. Tertius est quando scienter aut ignorantia tantum crassa, fit aliqua notabilis iniuria rei sacre: ut censetur fieri sacramento, male baptizando, male consecrando, male absolucendo à peccatis, ordinem suscipiendo in irregularitate, aut in excommunicatione.

Porro inter sacrilegos, excommunicationem ipso facto incurrunt Clericorum aut Monachorum percussores, per cap. Si quis suadente diabolo 17. quæst. 4. quod à nobis (ut iam ante monuimus) alias tractatum est satis fufe. Deinde qui gabellas, collectas, & alia id genus onera imponunt Clericis uel imposita exigunt aut exigi curant, absque Pape concessione: cuius excommunicationis explanationem habes in præced. libro 9. cap. 16. Lege etiam Concil. Trident. sess. 22. cap. undecimo. De reform. quoad bonorum Ecclesiasticorum piorumque locorum inuafores.

Postremo, qui effringunt ac simul spoliant Ecclesiam uel alium locum sacrum. Quæ excommunicatio habetur ex cap. Conquesti, De sententia excom. illiusque explanationem persequuntur Summularij in uerbo Excommunicatio, Angelus in §. casus sextus Syluest. in 7. num. 16. Tabienis in §. casu sexto, Caietanus in cap. 21. Diuus item Anton. 3. par. tit. 24. cap. 12. ac Nauarr. in Enchir. cap. 27. num. 94. & latius præ cæteris Suarez. ad tertiam partem D. Thomæ tomo 5. disput. 22. sect. 2. num. 4. & aliquot sequentibus: Vbi bene disputat, quod non modicam habet difficultatē, num sit excommunicatio lata ipso iure, an tantum ferenda à Iudice. Pro praxi autem sufficit nobis commu-

REGINAL
DE
RAXIS
PRO
EV

nem sententiam esse, vt idem notat, quod sit lata ipso iure. Vbi autem expressum habeatur eiusmodi ius, idem Suarez inquirens, aliquot canonum subtili discussione, tandem compellitur cum cæteris dicere, censendum sufficere expressum in proposito cap. Conquesti: in quo cum Summus Pontifex dicat, *excommunicatos nuntietis*, supponat latam excommunicationem. Licet enim verba eam indicent actionem per hominem exercendam: in rigore tamen important excommunicationem latam, qua innodati sint, qui præcipiuntur denunciari excommunicati. Cum autem non inueniatur lata in antiquioribus iuribus, Pontifex ipse existimandus est illam virtute, seu implicite ferre, eo ipso quod iubet prædictos criminosos denunciari excommunicatos. Nec enim alienum est ab Ecclesiæ vtu, inquit bene Suarez, vt excommunicatio feratur expressione effectus eam supponentis; vt cum dicitur, si quis tale quid fecerit, nouerit se à communione fidelium alienum: aut cum eo cæteri non communicent. Et cum sit natura comparatum, vt causa præcedat effectum suum: certe hoc ipso quod excommunicationis denuntiatio ponitur, excommunicationem ipsam præcedere ponendum est, vt potest quam supponit tanquam causam suam.

Materiam eiusdem excommunicationis consistere in duabus actionibus: nempe in fractione Ecclesiarum, & in earundem spoliatione habetur ex ipso cap. Conquesti: in quo Summus Pontifex dicit Excommunicatos denunciatis. Quos vero intelligat habetur ex narratione facti ibidem præcedentis cum dicitur. Quædam Ecclesias violenter confiegerunt, easque spoliare minime dubitarunt.

Aduerte autem primo, in vnaquaq; earundem actionum, illam quantitatem sufficere ad excommunicationem, quæ suffecerit ad peccandum mortaliter in materia sacrilegii, quæ vix deest fractioni Ecclesiæ: vt potest quæ sit de se valde iniuriosa. Neque necessarium est ad id, vt Ecclesia spoliatur omnibus bonis quæ in ea sunt, vel vt fractio plane enormis sit. Ita vt nomine spoliationis, inquit Suarez num. 11. hic intelligenda sit quælibet rapina vel furtum graue; & nomine contrafractiois quævis violenta apertio Ecclesiæ, facta siue rumpendo murum, siue feras confringendo. Adde & siue suffragando parietem siue frangendo fenestram vitream, siue tectum perforando, siue cardines, aut alia quibus ostia tenentur firmata, reuellendo. Aduerte secundo, quod authores supra memorati annotant & ante eos Panormit. post glossam ad idem cap. Conquesti, vtramque propositam actionem necessariam esse, nec alterutram sufficere ad incurrendam excommunicationem quæ qua agimus. Ratio sumitur ex conjunctione copulatiua, cum qua exprimi patet ex verbis ante relatis. Illa enim efficit, vt quæ dicuntur, intelligi debeant coniunctim; sicut disiunctiua, vt separatim.

Ex qua doctrina inferitur primo, eum qui clauæ adulterina, aut surrepta, aut vi extorta referauerit Ecclesiam, etiam si illam spoliare non incurrit in hanc censuram, quam esse omnium sententiam notat Nauar. loco cit. Ratioque est quia frangendi verbum in sua significatione includit violentiam, quæ non contingit aperiendo clauæ.

Inferitur secundo, hæc eum qui peruerso quidem animo effringendi & spoliandi adiit Ecclesiam; sed inuentam iam effractam, aut alia via apertam, spoliare, non enim est effractor actu externo cui imponitur proposita excommunicatio, sed tantum voluntate. Hocque locum habet quantumuis ingressus frangat cistam in qua reconduntur res, aut frangat calicem vel imaginem vel vestem factam, vt commodius asportet: quia talis fractio, licet graue peccatum sit, non est tamen Ecclesiæ fractio, quæ punitur hac excommunicatione. Inferitur tertio, Iudicem sæcularem frangentem fores Ecclesiæ, vt delinquentem in ea receptum extrahat, non incurrit in hanc censuram, quia licet sit fractor, non est tamen spoliator Ecclesiæ, cum nihil tollat de spectantibus ad ipsius dominium, etiam si contra libertatem ipsius agat.

Inferitur quarto, respondendum esse distinctione, ad

dubium, An effringens & spolians sacristiam innodetur hac excommunicatione: nempe innodari, si sacristia ipsa sit coniuncta Ecclesiæ; non autem si sit disiuncta. Nam, vt bene docet Suarez loco citato, coniuncta comprehenditur nomine Ecclesiæ, iuxta illud quod dicitur in cap. Si ciuitas, De sentent. excomm. in 6. cum interdicitur Ecclesia, eodem Ecclesiæ nomine venire capellam & cæmisterium contigua Ecclesiæ. Inde enim intelligitur in materia censuræ, licet diuisa, nomen Ecclesiæ posse interpretatione ad contigua extendi, in eiusdem fauore Ecclesiæ: cuius dignitas exigit vt contigua, statum illius sequantur. De disiunctis autem idem dicere non est consentaneum: quia cum nihil determinetur de distantia, quantumque spatium ea distant ab Ecclesia, fractio aut spoliatio ipsorum censenda esset Ecclesiæ nomine comprehensa, quod ratio consentaneum non est; præsertim in materia valde odiosa, qualis est præsentis excommunicationis, reseruatæ Summo Pontifici.

Aduerte tertio, hic (vt & in communi vtu) nomen Ecclesiæ sumi quidem præcipue pro templo dicato, consecratoque Episcopi autoritate: extendi tamen ad monasteria, hospitalia, & alia loca per Episcopum consecrata pro vt ex Panormit. habet in eodem num. 9. Nauar. argumento cap. Ad hæc, De religiosis domibus: vbi talia loca in eo æquiparantur Ecclesiis quod non debeant ad mundanos vsus transferri quod etiam Suarez habet in seq. nu. 13. Ex quo in præced. num. 12. induit 4. ad actionem spoliationis Ecclesiæ non esse necessarium committere proprie dictum furtum vel rapinam, sed sufficere quocumque modo priuare Ecclesiam suis bonis, seu graue damnum illi in eis inferre: nam satis dicitur spoliare Ecclesiam qui licet res ipsius non efferat secum, eas tamen ibi destruit: vt quæ ibi comminuit imagines, incendit vestes sacras aliæque id genus facit: etiam si nihil exportet, nam spoliatio vera est, non modo facta per furtum & rapinam, sed etiam per quodcumque aliud genus iniuriæ. Si igitur cum fractione facta ad ingrediendum in Ecclesiam, coniungatur huius comminatio in bonis ipsius pertinentibus ad vsum officiorum diuinarum, vel ad ornatum aut thesaurum ipsius, præsens excommunicatio incurritur.

Aduerte postremo excommunicationem istiusmodi, post denuntiationem eius, reseruatam esse Papæ per illa verba in ipso cap. Conquesti. Excommunicatos denunciatis, & faciatis sicut excommunicatos arctius vitari, donec Apostolico se conspectui præsentent. Ante denuntiationem vero non esse, reseruatam insinuat Caiet. in fine citati cap. 21. & teneri potest per benignam interpretationem propositi capituli: cuius verba proxime relata continent quidem latam excommunicationis sententiam, prout dictum est antea: sic tamen vt aperte iudicent reseruationi Papali præxigi denuntiationem, quandoquidem non simpliciter excommunicatos, sed denunciatos Pontifex mandat vitari donec conspectui se Apostolico præsentent: ad absoletionem scilicet à tali vinculo consequendam. Videri potest Suarez loco citato num. 14.

CAPVT VLTIMVM.

De priuilegiis, & iuribus clericorum tanquam ministrorum diuini cultus externi publici.

DE priuilegiis, & iuribus Clericorum dicendi hoc loco ratio datur: non modo quod eorum notitia faciat ad plenam rationem iudicandi de peccato sacrilegij: sed etiam quia & ipsa sunt de numero eorum, quæ ad externum Dei cultum publicum instituta esse censentur, inquam leuamina onerum in tali cultu subeundorum à Clericis ad illum deputatis: quemadmodum nomen eorum indicat. Dicuntur enim Clerici à nomine Græco κληρικός quod sortem vel hereditatem significat: eo quod (vt ex Isidoro habetur distinct. 2. 1. cap. 2. & ex D. Hieronymo 12. quæst. 1. cap. Clericus, & cap. Duo sunt) tanquam ij, qui ad sortem seu hereditatem Domini IESVS spectant: vt potest qui diuino cultui consecrati, procurandarum ad idem cultum spectantium rerum sacrarum sollicitudinem susceperint.

Propo-